

ЗБОРНИК ЗА ИСТОРИЈУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
COMMISSION POUR L'HISTOIRE DE BOSNIE ET HERZEGOVINE

RECUEIL DE L'HISTOIRE DE BOSNIE ET HERZEGOVINE

7

REDACTEUR MILORAD EKMEČIĆ

BELGRADE 2012

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДБОР ЗА ИСТОРИЈУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ЗБОРНИК ЗА ИСТОРИЈУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

7

УРЕДНИК МИЛОРАД ЕКМЕЧИЋ

БЕОГРАД 2012

ЧЛАНОВИ ОДБОРА

МИЛОРАД ЕКМЕЧИЋ

ЧЕДОМИР ПОПОВ

ДЕСАНКА КОВАЧЕВИЋ-КОЛИЋ

СВЕТОЗАР КОЉЕВИЋ

ДУШАН БЕРИЋ

ЂОРЂЕ МИКИЋ

МАРКО ПОПОВИЋ

НЕВЕНКА ГОШИЋ

ЗДРАВКО АНТОНИЋ

ЂУРО ТОШИЋ

ЧЛАНОВИ РЕДАКЦИОНОГ ОДБОРА

МИЛОРАД ЕКМЕЧИЋ

ВЛАДИМИР СТОЈАНЧЕВИЋ

ЧЕДОМИР ПОПОВ

ДЕСАНКА КОВАЧЕВИЋ-КОЛИЋ

РАДОШ ЉУШИЋ

НЕВЕНКА ГОШИЋ

МАРКО ПОПОВИЋ

ЗДРАВКО АНТОНИЋ

ЂУРО ТОШИЋ

СЕКРЕТАР

ЉИЉАНА ПЕРОВИЋ

Примљено на IX скупу Одељења историјских наука, од 30. новембра 2011, на основу позитивних мишљења рецензената посебно датих за сваки рад

АМБЛЕМ: ЗАПОН ЗАХУМСКОГ КНЕЗА ПЕТРА,
13. ВЕК

ИЗДАЈЕ:
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ISSN 0354-9461

НАСЛОВНА СТРАНА: ДРАГАН ТОДОРОВИЋ

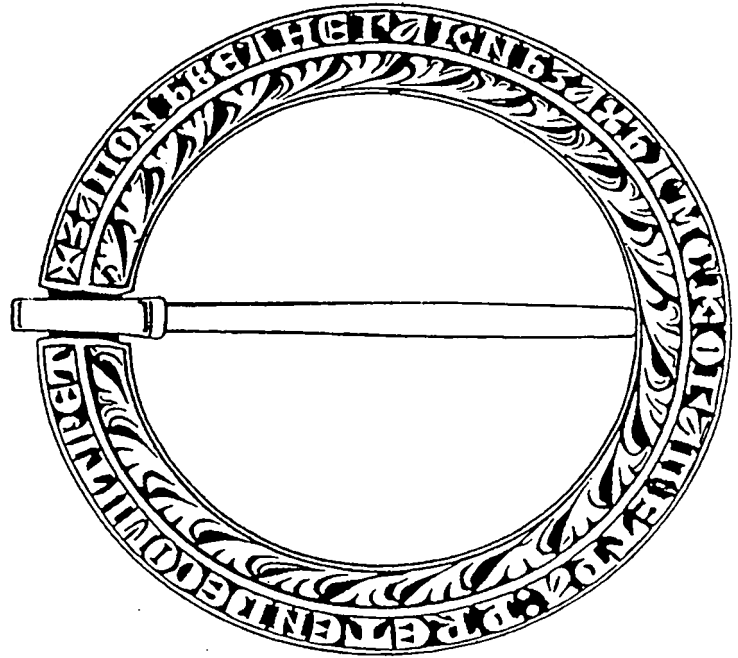
ЛЕКТОР: НЕВЕНКА ГОШИЋ

КОРЕКТОР: ВЕСНА ШУБИЋ

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: МИРА ЗЕБИЋ

ШТАМПА: ШТАМПАРИЈА СРПСКЕ
ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ, БЕОГРАД

ТИРАЖ: 400 ПРИМЕРАКА

<i>Ђуро Тошић</i> <i>Djuro Tošić</i>	Прилог познавању <i>монашења</i> становништва из средњовјековне Босне 1 Contribution to the Knowledge of the Ordainment in Mediaeval Bosnia 28
<i>Аранђел Смиљанић</i> <i>Arandjel Smiljanić</i>	Хумски жупан Познан Пурчић 29 District Prefect of Hum – Poznan Purčić 35
<i>Борис Бабић</i> <i>Boris Babić</i>	Византијски извори о становништву и црквеним приликама у средњовјековној Босни 37 Bizantine Sources on Population and Church in Mediaeval Bosnia 48
<i>Срђан Рудић</i> <i>Srdjan Rudić</i>	Петар Павловић – Војвода Хумски и Крајине 49 Petar Pavlović – Duke of Hum and Krajina 60
<i>Видан Николић</i> <i>Видан Николич</i>	Трагови средњовековног занимања <i>Крамар</i> у топонимији Босне и Херцеговине 61 Следе средневековой профессии „крамар“ в топонимии Боснии и Герцеговины 74
<i>Миленко Јахура</i> <i>Milenko Jahura</i>	Пребиловци – насеље и породице 75 Prebilovci – Settlements and Families 109
<i>Недељко В. Радосављевић</i> <i>Душица М. Стојковић</i>	Повеља сарајевског (дабробосанског) митрополита Пајсија о праву на сакупљање милостиње за манастир Хиландар 111
<i>Nedeljko V. Radosavljević</i> <i>Dušica M. Stojković</i>	The Charter of the Metropolitan of Sarajevo (Dabrobosanski) Pajsije on the Right to Gather Charity for the Monastery Hilandar 119
<i>Недељко В. Радосављевић</i> <i>Мирјана О. Маринковић</i>	Препис царског берата о правима чувара барутане тврђаве Јајце из 1709. године 121
<i>Nedeljko V. Radosavljević</i> <i>Mirjana O. Marinković</i>	Transcription of the Imperial <i>Berat</i> on the Rights of the Keepers of the Powder-Magazine in Jajce from 1709 133
<i>Брајислав Теиновић</i> <i>Bratislav Teinović</i>	Европска историја на позорници устанака у Босни и Херцеговини 1804–1882. 135 European Powers Towards the Uprisings in Bosnia and Herzegovina 1804–1882 150

<i>Jelena Milojković-Djurić</i>	Gleb Ivanovich Uspenskii: Pis'ma iz Srbije, Letters from Serbia 1876–1877	151
<i>Јелена Милојковић-Ђурић</i>	Глеб Иванович Успенски: Писма из Србије	161
<i>Jelena Milojković-Djurić</i>	Српско-хрватско путујуће позориште Фотија Ж. Иличића	163
<i>Jelena Milojković-Djurić</i>	Serbo-Croatian Travelling Theater Company of Fotije Ž. Iličić	172
<i>Jelena Milojković-Djurić</i>	Three Imperial Memoranda: Cultural Policies in Bosnia-Herzegovina in the aftermath of the Berlin Peace Treaty	173
<i>Јелена Милојковић-Ђурић</i>	Три царска меморандума: Просветна и верска политика у Босни и Херцеговини после Берлинског мировног уговора	189
<i>Ненад Урић</i>	Прилог за повест породице Глигорија Јефтановића у турско доба	191
<i>Nenad Urić</i>	Contribution to the History of the Family of Gligorije Jeftanović in Turkish Period	237
<i>Боривоје Милошевић</i>	Свештенство Босанске Крајине у устанку 1875–1878. године	239
<i>Borivoje Milošević</i>	Clergy of Bosanska Krajina in the Uprising of 1875–1878	255
<i>Александар Растовић</i>	Један опис Босне и Херцеговине Вилијема Милера из 1898. године	257
<i>Aleksandar Rastović</i>	Description of Bosnia and Herzegovina Published in 1898 by William Miller	265
<i>Драга Масиловић</i>	Др Никола Стојановић између српства и југословенства	267
<i>Draga Mastilović</i>	Dr Nikola Stojanović between Serbia and Yugoslavia	299
<i>Ђорђе Микић</i>	Босански Устав – „Штатут“ из 1910.	301
<i>Djordje Mikić</i>	Bosnian Constitution – “Statut” of 1910 (First Politics)	319
<i>Горан Латиновић</i>	Територијална организација Српске православне цркве у Босанској Крајини (1900–2010)	321
<i>Goran Latinović</i>	Territorial Organization of the Serbian Orthodox Church in Bosanska Krajina (1900–2010)	333
<i>Драган Шућур</i>	Бањалучка епархија од 1953. до 1961. године	335
<i>Dragan Šućur</i>	The Diocese of Banjaluka (1953–1961)	382
<i>Миле Станић</i>	Списак Хрвата и муслимана који су учествовали у одвођењу и убијању Срба у Мостару и околини	383
<i>Mile Stanić</i>	The List of the Croats and Muslims who Participated in Taking Away and Killing of the Serbs in Mostar and the Surroundings	399
<i>В. А. Артамонов</i>	Србы и Турецко-Русская война 1710–1713 г. (К 300-летию русско-сербского боевого содружества)	401
<i>В. А. Артамонов</i>	Срби и турско-руски рат 1710–1713. године (Поводом 300-годишњице руско-српског војног савезништва)	417

СПИСАК ХРВАТА И МУСЛИМАНА КОЈИ СУ УЧЕСТВОВАЛИ У ОДВОЂЕЊУ И УБИЈАЊУ СРБА У МОСТАРУ И ОКОЛИНИ

МИЛЕ СТАНИЋ

Злочинци Хрвати и Муслимани, учесници у убијању или одвођењу на убијање Срба у Мостару и околини током Другог светског рата до почетка 1943. године записани су у једном списку, састављеном од четири мање целине или дела. Те делове означили смо арапским бројевима (1–4) и као целину их овде објављујемо.

Списак су саставили др Цвитан Спужевић, адвокат у Мостару и Блашка Слишковић, угоститељ из Мостара. Обојица су католици Хрвати. Слишковић је за време старе Југославије био присталица Хрватске сељачке странке и противник Југославије. У току рата потпуно се дистанцирао од усташа и на крају, приликом њиховог повлачења, је убијен.

У првом делу наведен је 251, другом 34, трећем 56 и четвртм 233 злочинца што чини бројку од 574. Стварни број је 533 зато што се један њихов број појављује у два или више наведених делова списка или су наведени по два пута у једном делу списка. То смо у даљем тексту појаснили. Треба истаћи да се у списку као главни инспиратори и организатори покоља појављују и припадници Католичке цркве, а као извршиоци и жене.

Настанак овог списка, иако слични из других места нису откривени, временски се подудара са обнављањем Хрватске сељачке странке др Влатка Мачека које је било праћено истицањем злочиначког карактера хрватских усташа, па се намеће претпоставка да иза ових покушаја стоји њено вођство које је прихватило обнову Краљевине Југославије као федеративне државе. Први део списка не знамо када је настао и можемо само да претпостављамо. Други део списка, односно имена инспиратора, организатора и директних извршилаца покоља над Србима аутор је добио од Шимуна Циде из Великог Ограђеника 18. јануара 1943. године, па је вероватно тада и настао или, најкасније, неколико дана после тога. Трећи део датиран је: „8. 3. [19]43 Blaška“, што значи да га је тада исписао Блашка Слишковић, а четврти је рађен од 21. до 25. фебруара 1943. године.

Први део списка има наслов *Списак Хрвата и Муслимана који су учествовали у одвођењу и убијању Срба у Мостару и околини* и њега смо

узели као наслов за све делове списка. Он је двостубачно написан латиничном писаћом машином на два листа папира са 251 редним бројем, иза којих је стављана коса црта а не тачка, и толиким бројем наведених злочинаца. Састављен је абecedним редом по презименима, али у оквиру њих није увек поштован абecedни редослед. Стога се може претпоставити да је списак, или више мањих спискова, био написан руком, па је накнадно урађен како данас изгледа. Да би био што потпунији и прецизнији, касније је један од аутора списка код појединих злочинаца руком дописивао имена њихових очева, места одакле су и занимање, а на неколико места поред имена или места одакле су стављен је знак питања као ознака несигурности у тачност датог имена, места одакле је или врсте занимања. Поред тога 22 редна броја су подвучена, а испред њих је повучена коса вертикална црта спојена са подвученом линијом. Тако обележени они означавају да се злочинци под њима наведени појављују и у четвртом делу списка. Све те бројеве овде смо обележили курзивом. Код пет, од њих 22, јавља се мала разлика у имену, јер су Смајо, Владо, Франо, Ивица и Миленко имена у првом делу списка написана као Смаил, Владимир, Франо, Иван и Миљенко у четвртом делу списка. На описани или било који други начин четворица нису обележена. Три се налазе у четвртом и један у другом делу списка, а још су двојица по два пута наведена. Извршиоци злочина над Србима, судећи према списку, нису само из Мостара. Било их је из околине и других места у Босни и Херцеговини. Од 251 злочинца, из Мостара је наведено 127, Гнојница 11, Бијелог Поља 10, Илића 8, Благаја 7, Буне и Гацка по 6, Цима 5, Стоца 4, Автовца, Врапчића и Јасенице по 3, Виховића, Губавица, Невесиња и Читлука по 2, Сарајева и Рабина по 1. Аутори за четворицу њих нису били сигурни из којег су тачно места, па су навели она из којих би могли бити (Мостар – Дубраве, Илићи – Цим), док за 44 уопште нису навели место из којег је злочинац.

Следећи део списка откуцан је на једном листу, другом латиничном писаћом машином и без навођења абecedног редоследа имена у њему. Састоји се из два дела, означена римским бројевима један и два. У првом је наведено пет главних инспиратора и организатора, а у другом 29 извршилаца или помагача који су вршили покољ Срба, као и места из којих су они. Из Великог Ограђеника било их је 12, Блатнице 5, Драгичина и Липна по 4, Чалића и Малог Ограђеника по 3, Хамзића 2 и Черина 1. На овом списку аутори су забележили датум када су и од кога добили имена злочинаца-кољача. Један од ових извршилаца наведен је и у четвртом делу списка.

Трећи део списка писан је руком, латиничним словима. Почет је на листу претходног дела списка, у продужетку, и исписан на још једном листу. Састављен је тако што је прво уписано име па презиме без абecedног редоследа и уписаних редних бројева, које смо додали и ставили их у угласте заграде. Као наслов на средини листа написан је римски број два, мало даље, одвојено са десне стране датум и име једног од аутора списка и гласи: „II 8. 3. [19]43 *Blaška*“. У овом делу списка на једном месту имена су написана упоредо са другим, а на друга два места исписана су вертикално и то смо означили фуснотима. Од 56 злочинаца колико се налази на списку, код 15 је обележено почетно слово имена, на исти начин као и редни бројеви у првом

делу списка, што би значило да се они налазе и у неком од друга три дела списка. Међутим, један се налази у првом делу списка, пет у четвртом, а девет их се не налази у осталим деловима списка. Код једнога је и овде име једанпут писано Перо, а други пут Петар, док је код другог презиме писано Фијала и Фиала. Пет их је који нису обележени, а налазе се у четвртом делу списка, с тим што је за једног име писано Никола и Нико. У овом делу списка аутори су само код петорице именованих означили из ког су места, а наведен је Мостар три пута, Блатница и Виловићи.

На крају је четврти део списка, написан руком на осам листова. Рукопис се разликује у односу на претходни, трећи део списка. Постоји код њега наслов који се, због оштећења копије и слабе видљивости, не може прочитати, изузев године на крају 1943, а пре ње вероватно је написано *вељача*. Овај део списка подацима је најпотпунији и као да је попуњаван по непостојећим рубрикама. Прво су уписани редни бројеви 1–240, потом код појединаца војни чиновници, а следе, без абecedног редоследа, презимена и имена са наведеним именима њихових очева у највећем броју случајева, година рођења, место одакле су, датум уписивања у списак (21, 22, 23. и 25. фебруар 1943) и, на крају, на четири места као примедба реч *огђушшен*. По години рођења најстарији је из 1873, а најмлађи из 1924. године. Од 233 лица уписана у списак, њих 213 је из Мостара, 4 Цим – Мостар, 3 Гацка, 2 Невесиња, по један Доње Братњо – Мостар, Сивић – Љубушки, Острожац – Коњиц и Благај – Мостар, док за 7 није означено место одакле су. Судаћи по конципираности овог списка претпостављамо да представља некакву војну формацију.

Наше интервенције у списку односе се на скраћено написане речи које смо допунили и то ставили у угласте заграде. Код редних бројева у првом делу списка иза којих су стављене косе црте, ставили смо тачке. Поред тога, на местима где су латиницом написа слова *gj* уместо *ђ* ставили смо слово *ђ*. Тамо где нисмо били сигурни да смо добро прочитали текст ставили смо знак питања у угластој загради да би се разликовао од оних које су и аутори стављали.

Описани списак је као поклон доспео у Архив Српске академије наука и уметности и заведен је у Историјској збирци Архива САНУ под сигнатуром бр. 15092.

[Прилог]:

1.

1. Абрамовић Никола, Мостар
2. Андрун Мате
3. Араповић Неђељко, Мостар
4. Андришевић Иван
5. Бухач Мирко, Мостар
6. Бебек Мирко, Мостар – Андријин
7. Буљан Андрија, Мостар
8. Бостанчић Суле, Мостар
9. Буковац Никола, Мостар

10. Борас Франо, Благај
11. Борас Јозо, Благај
12. Бурић Звонко, Мостар
13. Бенцо Паво
14. Барбарић Стјепан, Мостар
15. Буцоњић Јерко, Мостар
16. Будак Петар, чиновн[ик] – Мостар
17. Барбарић Јаков, Мостар
18. Барбарић Петар, Мостар
19. Барбарић Вјекослав, Мостар
20. Бељин Исмет, Мостар
21. Бјелобрк Мирослав, Мостар
22. Бенцо Драго, Мостар, опћина
23. Беговић Хакија
24. Блажевић Ловро, агент – Мостар
25. Барбарић Вицко, Буна
26. Бајгорић Хасан, Мостар
27. Боровац Мирко, Читлук
28. Бараковић Етхем, Мостар – Дубраве
29. Блажевић Славко, Буна
30. Батлак Мујо, Благај
31. Бенић Шимун, агент – Мостар
32. Цвитковић Иван, Илићи – Луле
33. Цвитковић Стојан, Цим
34. Ђорић Јуре, Јасеница
35. Ђемаловић Хасан, Буна
36. Чолаковић Хасан, Мостар
37. Черкез Јозо, шофер
38. Ђустовић Сафет, Мостар
39. Демировић Алија, Мостар
40. Дрљевић Омер /Адем/, Мостар
41. Диздар Салко, Мостар
42. Дилић Смајо, Гацко
43. Дилић Хамид, Гацко
44. Дилић Хамдија, Гацко
45. Драгоје Силвестар, Мостар
46. Драгоје Стојан, Мостар
47. Драгоје Никола, Гнојнице
48. Дујмовић Иван
49. Дујмовић Перо, Цим
50. Дрмаћ Марко, Јасеница
51. Дриновац Драго
52. Демировић Мустафа, Буна
53. Демировић Алија, Мостар
54. Доганда Мирко
55. Џеба Иван, Буна
56. Флегер Владо, Мостар
57. Фрењо Мујо, Мостар
58. Големац Никола, Мостар
59. Големац Шимун, Бијело Поље
60. Големац Стојан, Бијело Поље
61. Големац Бошко, Бијело Поље

62. Големац Паво, Бијело Поље
63. Голош Хасан
64. Големац Иван, Бијело Поље
65. Хуремовић Салко, Мостар
66. Хациомеровић Омер, Мостар
67. Халајкијевић Матан, Мостар
68. Хасанбеговић Мумо, Автовац
69. Хасанбеговић Шукрија, Автовац
70. Јурица Перо, Мостар
71. Јукић Перо, Мостар
72. Јахић Мухамед, Мостар
73. Јурић Драго, Мостар
74. Јурица Франо, Илићи
75. Јурица Анте, Илићи
76. Јурковић Винко
77. Јазвин Хакија, Благај
78. Комљеновић Кеко, Мостар
79. Кикаш Франо, агент – Мостар
80. Крталић Иван, Гнојнице
81. Крталић Стјепо, Гнојнице
82. Крталић Мирко, Гнојнице
83. Крталић Перо, Гнојнице
84. Крталић Јозо, Гнојнице
85. Крталић Крешимир, Гнојнице
86. Крталић Марко, Гнојнице
87. Крталић Анте, Гнојнице
88. Коњхоџић Ђемал, Мостар
89. Кајтаз Авдо, Мостар
90. Крешић Станко, Мостар – Бошков
91. Куртовић Смајо, Гацко
92. Котло Нијаз, Мостар
93. Крижанић Јозо, Мостар
94. Крешић Стојан, Мостар
95. Кресо Махмут
96. Кнезовић Никола, Цим (Мостар)
97. Крешић Славко, Мостар – Николе бирташ
98. Крешић Иван, Мостар - || - - || -
99. Карић Ахмет, Мостар
100. Кожул Илија, Бијело Поље
101. Каталинић Драго, Мостар
102. Кљајо Карло, Илићи – Иван пекар
103. Колобара Франо, Врапчићи
104. Комадина Божо, Илићи – Цим
105. Кожул Илкан, Врапчићи
106. Кожул Стојан, Бијело Поље
107. Кајтаз Хајдар, Губавица
108. Крешић Перо, Виховићи
109. Кљајо Ивица, Илићи – Илијин новинар
110. Крижанац Јуре, Мостар, обућар
111. Крталић Илко, Гнојнице
112. Кожул Грга, Бијело Поље
113. Кордић Винко, Мостар

114. Ледић Станко, Мостар – Кљајни рит [?]
115. Лучић Божо, Бијело Поље
116. Ласта Анте, Мостар
117. Леко Нико
118. Ливанчић Мате, Буна
119. Лехелички Фердо, Мостар
120. Милићевић Јаков, Мостар
121. Милићевић Никола, Мостар, бојација
122. Милићевић Петар, Мостар
123. Милићевић Јуре, Илићи
124. Милићевић Бело, Мостар (Андрија)
125. Муса Крешимир, Мостар
126. Мијан Томо, Мостар Андријин – ... [?]
127. Мијан Вице, Мостар – ... пасторак – Сутона или Сутора [?]
128. Мурвар Ватрослав, Мостар
129. Мемидуран, Пограђе – Благај
130. Мартиновић Иван, Мостар
131. Микулић Јуре, Бијело Поље
132. Маркотић Илија
133. Мискић Звонко, Мостар
134. Мирица Салко, Мостар
135. Маркић Бранко, Мостар – ?
136. Мајић Никола, Мостар – зидар
137. Матић Алојз, Мостар – Гргин
138. Матић Иван, Мостар – ?
139. Мишетић Звонко, Мостар дух[ана] фабрика
140. Маркотић Никола, Мостар – Југословен
141. Магзан Нико – Павин
142. Милићевић Емил, Мостар
143. Мартиновић Анте, Илићи
144. Михаљ Илкан, Врапчићи
145. Марић Петар, Пилета
146. Мандић Анте фабр[ика] духана
147. Медар Мујо
148. Ниблер Мирко, Мостар
149. Ногавица Ђуро
150. Ново Мехмед, Мостар
151. Накић Никола, Мостар
152. Николић Јозо, Цим
153. Омерагић Исмет,¹ Мостар
154. Остојић Крижан, Читлук
155. Ондељ Лука, Јасеница
156. Обрадовић Станко, Столац
157. Ондељ Рафо, Мостар
158. Омец Љубо
159. Пажун Лука, Мостар
160. Поробија Анте, Мостар, шум[ска] дирекција

¹ Подаци наведени у гласилу хрватског усташког покрета, „Hrvatski narod“ да је Исо Омерагић као таборник и изасланик табора био на приредби и састанку Усташке младежи у Мостару, највероватније је да се односе на овде наведеног Исмета Омерагић, само је име написано у краћој варијанти. „Hrvatski narod“, друго издање, IV, 1942, бр. 328 (17. јануар), 3; бр. 340 (31. јануар), 5.

161. Пискало Мартин
162. Пекушић Салко, Невесиње
163. Пињак Мујо
164. Пашалић Але
165. Путица Омер
166. Прека Ђорђо, Невесиње
167. Поповић Јуре, рудар
168. Пуљић Бошко, Мостар – Губавица
169. Пуљић Мирко, Мостар
170. Пуљић Божо, Столац
171. Пуљић Марко, Губавица
172. Ребац Ђука, Мостар
173. Ром Јозо, Мостар
174. Рајић Анте, ? Мијо
175. Розић Никола, Мостар
176. Рукија Нада
177. Радамановић Виктор
178. Розић Марко
179. Розић Никола, Мостар
180. Рагуж Илија, Столац
181. Рајић Сћепо
182. Сефић Омер, Мостар
183. Сефић Мехо,² Мостар
184. Симуновић Перо, Мостар – чин[овник] жељез[нице]
185. Солдо Иван, Мостар
186. Смољан Здравко, Мостар
187. Смољан Раде, Мостар
188. Собалић Мијо
189. Сердаришић Филип, Мостар
190. Свепер Фрањо, Мостар
191. Смољан Борис, Мостар
192. Симоновић Петар, Мостар
193. Слипичевић Мујо, Мостар
194. Салчин Мујо, Благај
195. Смоло Фрањо, Столац
196. Сердаришић Славко, Мостар
197. Судар Фрањо, Сарајево
198. Шуњић Хасан, Мостар
199. Шантић Ибро, Мостар
200. Шеховић Сулејман, Мостар
201. Шкобић Јаков, Мостар
202. Шуње Мумин
203. Шетка Фрањо, жељезничар
204. Шимић Јозо
205. Шкарда Миленко
206. Шуман Божо, Цим
207. Шкобић Тонћо, Мостар
208. Шкобић Фрањо, Мостар
209. Туркаљ Драго, Мостар

² Био је члан Усташке младежи и учесник на њиховој приредби. „Hrvatski narod“, друго издање, IV, 1942, бр. 328 (17. јануар), 3.

210. Трдић Павао, Мостар
211. Тановић Бајро, Гацко
212. Турк Иван, Мостар – полиција
213. Токић Нико, Мостар
214. Толић Иван, Мостар
215. Трновац Омер
216. Талић Иван, Гнојнице
217. Тановић Дедан, Гацко
218. Таслица Салко, Мостар
219. Топотан Авдо, Рабина
220. Уремовић Салко, Мостар
221. Власић Миро, Мостар
222. Врдољак Петар, Мостар
223. Видачак Мирко
224. Владић Јуре, Цим
225. Воларић Иван
226. Зехић Хасан
227. Зовко Иван,³ Мостар
228. Зовко Илија
229. Зовко Мартин, Мостар
230. Зовко Стојан, Мостар
231. Зовко Никола, Мостар
232. Зовко Перо
233. Зељко Стјепан, Мостар фабр[ика] дух[ана]
234. Зељко Стојан
235. Зеленика Станко, Мостар, полицај
236. Зеленика Марко, Мостар, - || -
237. Зеленика Анте, Мостар
238. Зеленика Иван, Мостар
239. Зовко Славко, Благај
240. Зовко Цвитан, Мостар
241. Зовко Ивка
242. Зовко Мишо
243. Зличарић Анте
244. Зломислић Иван, Мостар
245. Зломислић Благо, Мостар
246. Зубац Никола, Мостар
247. Задро Јозо, Мостар, стројовођа ?
248. Зовко Јуре
249. Зовко Андрија, Илићи
250. Хрустановић Хуснија, Мостар
251. Пашић Фехим, Автовац

3 Усташа Иван Зовко је 20. новембра 1941. од поглавника Анте Павелића именован за усташког стожерника у Стожеру Хум са седиштем у Мостару и са задатком да „мора подузети све што је потребно за коначну provedбу усташке организације и Усташке војнице, те Главном Усташком Стану подниети приедлог именованња свих усташких дужностника“. „Hrvatski narod“, друго издање, III, 1941, бр. 280 (22. новембар), 1.

2.

I

1. Шимун Бунтић, бивши трговац у Черину рођен у Липну
2. Дуганчић Вранеш – Матин из М[алог] Ограђеника
3. Шуша Иван – Матин [?] - || - Чалића
4. Барбарић Филип Перин - || - Драгићине⁴
5. Фра Грга Васиљ, жупник из Черина⁵

Сви од 1. до 5. главни инспиратори и организатори покоља.

II

1. Вучић Донко	из Блатнице
2. - - Мате, главар	[- -] - -
3. Тољ Мартин пок[ојног] Николе	[- -] - -
4. Леско Андрија – Јукин	[- -] - -
5. Беванда Јуре, ковач	[- -] - -
6. Пехар Илија, главар	[- -] В[еликог] Ограђеника
7. - - Мате – Гргин	[- -] [- -] - -
8. - - Марко пок[ојног] Пере	[- -] [- -] - -
9. - - Вране – Шимунов	[- -] [- -] - -
10. Леско Перо пок[ојног] Шимуна	[- -] [- -] - -
11. Влахо Иван – Андрија	[- -] [- -] - -
12. Милићевић Јуре, главар	[- -] [- -] - -
13. Муса Јокан пок. Анте, таборник	[- -] [- -] - -
14. Милетић Грго пок[ојног] Видуке	[- -] [- -] - -
15. - - Божо - -	[- -] [- -] - -
16. Накић Миле пок[ојног] Мартина	[- -] [- -] - -
17. Милићевић Вране пок[ојног] Ивана	[- -] [- -] - -
18. Мартинац Никола пок[ојног] Стипе	[- -] Драгичина
19. Барбарић Иван пок[ојног] Андрије	- -
20. Стојић Иван, главар	- -
21. Манцо Јозо пок[ојног] Јакова	из М[алог] Ограђеника
22. Дуганчић Мате – Матин	[- -] [- -] - -
23. Зуша Никола зван Жикић	[- -] Чалића
24. Муса Јозо, главар	[- -] - -
25. Недић Божо пок[ојног] Николе	[- -] Хамзића
26. Борач [?] Андрија – апоњушић	[- -] - -
27. Ђорић Јозо пок[ојног] Андрије	Липно
28. Распудић Рудан, главар	- -
29. Милетић Ваћа [?] Антин	- -

Сви од 1. до 29. једним дијелом су сами извршивали покоље или су били при руци онима, што су их извршивали. Горње податке дао ми је дана 18. I 43. Шимун Џида пок[ојног] Мате из В[еликог] Ограђеника.

⁴ Овде је овако наведено место, а у наставку под редним бројем 18 написано је *Драгичина*.

⁵ По *Орџет шематизму Католичке цркве у Југославији* из 1939. Грга Васиљ, фрањевац, био је управник жупе Черин, Брођанског деканата. Рођен је у Међугорју.

II. 8. 3. 43. Блашка

- [1.] Мијо Рајић, фабр[ика] духана Мостар
- [2.] Франо Јакиша, лакирац - || -
- [3.] Јозо Мацо † Мијат - || -
- [4.] Перо Муса † Мате
- [5.] Рафо Шапина † књижар
- [6.] Др Божо Николић
- [7.] - || - Иван Кордић
- [8.] Љубо Јурковић
- [9.] Јозо Хамзић – кројач
- [10.] Драго Доко, сеоска опћина⁶
- [11.] Јозо Павловић, стројовођа
- [12.] Павао Милихир, посл[овођа] жељ[езничарске] радионе
- [13.] Мате [?] - || - Орга. [?]⁷
- [14.] Здравко Шарац, правник
- [15.] Иван Стегнар
- [16.] Лука Бенцо † Николе
- [17.] Франо Бенцо
- [18.] Стипе Мишић – бирташ
- [19.] Никола Мухић † Марка
- [20.] Станко Габрић – бирташ
- [21.] Анте Маријановић - || -
- [22.] Иван Смољан † Паве
- [23.] Паво - || - - || -
- [24.] Звоне - || - - || -
- [25.] Мујага Арпацић
- [26.] Елиха [?] - || - трговац
- [27.] Маријан Вујица, бирташ
- [28.] Иван Зовко – Тута – Цим
- [29.] Иван⁸
- [30.] Мато Цигић - || -
- [31.] Драго - || - фабр[ика] духана
- [32.] Мијо Шуњић, учитељ
- [33.] Звонко - || - Мијин
- [34.] Никола Ласић п[окојног] Блажа – Виховићи
- [35.] Иван Доган, подузетник
- [36.] Стипо - || - – Иванов
- [37.] Звоно Дујмовић – столар

⁶ После овог имена и презимена написано је још једно, од којег постоји део само два слова на крају копираног листа и не може се прочитати. Следећа два имена и презимена овде наведена у рукопису списка написана су у продужетку имена др Б. Николића и И. Кордића.

⁷ Ово име наведено је на почетку листа и због оштећења копије рукопис се не може јасно прочитати, а дете није знак да је презиме и занимање исто као претходно наведено. Види напомену бр. 6.

⁸ Судаћи по списку рукописа на копији ово и наредна четири имена написана су на посебном листићу и вертикално налепљена на лист с десне стране у висини од имена Иван Зовко – Тута па смо их зато ставили овде у списак. Прво, сем имена *Иван*, не може се прочитати због оштећења, а дете код М. Цигића означава да је његово занимање истоветно као и код Ивана.

- [38.] Иван Баришић, финанси
[39.] Фрањо Фијала, подворник
[40.] Иван Мршић, столар
[41.] Никола Планинић † Анте
[42.] Стојан Бегих † Мије – Радош
[43.] Жуна Ђуре Остојића
[44.] Ђуро Остојић, жељ[езнички] чиновник
[45.] Ема Рајал
[46.] Јакица Антон
[47.] Жена Мимица Муса
[48.] Марица Крамер жена
[49.] Андрија Иванковић
[50.] Стипе Шарац, бирташ
[51.] Галић – војни наредник Блатница
[52.] Станко Шарац – стожерник
[53.] Ђуро Спужевић, поджупан
[54.] Иво Хоћевар – повјереник
[55.] Др Миливој Марушић
[56.] Грга Чуле фабр[ика] духана⁹

4.

..... вељача 1943.

1.	Кајтаз Хусо Хасанагин	1899.	Мостар	21. II 1943.
2.	Брајловић Мехмед Мустафин	- II -	- II -	- II -
3.	Караца Азиз Османов	1923.	- II -	- II -
4.	Барбарић Петар † Мате	1914.	- II -	- II -
5.	Рајић Мијо Марков	1900.	- II -	- II -
6.	Смољан Дане † Јуре	1895.	- II -	- II -
7.	Хусковић Хасан	1880.	- II -	- II -
8.	Муратагић Авдо	1915.	- II -	- II -
9.	Демировић Ибрахим	1919.	- II -	- II -
10.	Шуњић Зденко Мијин	1911.	- II -	- II -
11.	Удиљак Мирко Јосипов	1915.	- II -	- II -
12.	Микулић Марко	1910.	- II -	- II -
13.	Барбарић Фердо Ловрин	1910.	- II -	- II -
14.	Буцман Ибрахим	1903.	- II -	- II -
15.	Смољан Анто	1903.	- II -	- II -
16.	Маријановић Анте	1903.	- II -	- II -
17.	Талаја Иван Марков	1907.	- II -	- II -
18.	Бехмен Ибро р[ах]м[етли] Мехмеда	1921.	- II -	- II -
19.	Ципра Анте Аугустов	1909.	- II -	- II -
20.	Микулић Јуре Матин	1908.	- II -	- II -
21.	Планинић Нико Антин	1909.	- II -	- II -
22.	Бекбек Мартин Андријин	1915.	- II -	- II -
23.	Кукић Фрањо Јозин	1919.	- II -	- II -
24.	Шарац Марко † Ивана	1912.	- II -	- II -
25.	Хаџиосмановић Асим	1898.	- II -	- II -
26.	Караца Осман	1899.	- II -	- II -
27. наредник	Баџак Ахмет р[ах]м[етли] Хусин	1873.	- II -	- II -

28.	Караца Хусеин Салихов	1900.	Мостар	21. II 1943.	
29. надпо- ручник	Левентић Марко	1901. [?]-	-	-	-
30. ¹⁰					
31.	Мршић Иван	1907.	Доње Бротњо	-	-
			Мостар		
32.	Радош Јозип	1907.	Мостар	-	-
33.	Дилић Смаил	1894.	Гацко	-	-
34.	Дилић Хамид	1884.	-	-	-
35.	Пашић Вехбија	1889.	-	-	-
36.	Прљић Перо	1915.	Совићи Љубушки	-	-
37. поручник	Кљајо Иван	1915.	Мостар	-	-
38.	др Кордић Иван	1899.	Острожац Коњиц	-	-
39.	Машић Јосип	1905.	Мостар	-	-
40.	Борас Јозо	1894.	Благај Мостар	-	-
41.	Бекбег Фрањо Андријин	1906.	Мостар	-	-
42.	Иличић Стипан † Јозе	1903.	-	-	-
43.	Колобара Фрањо † Луке	1897.	-	-	-
44.	Џенић Омер Рамин	1892.	-	-	-
45. наредник	Големац Никола	1907.	-	-	-
46.	Блажевић Перо Видаков	1899.	-	-	22. II 1943. одпуштен
47.	Чуљак Иван	1907.	-	-	одпуштен
48.	Гакић Карло Перин	1893.	-	-	-
49.	Магзан Анте	1921.	-	-	-
50.	Шапина Рафо † Марков	1885.	-	-	-
51.	Вујновић Анделко ¹¹	1919.	Невесинје	-	-
52.	Мадун Иван	1894.	Мостар	-	-
53.	Перић Мартин	1910.	-	-	-
54.	Маркотић Мате	1924.	-	-	-
55.	Зеленика Иван	1923.	-	-	-
56.	Моро Анте	1923.	-	-	-
57.	Мартиновић Рудолф	1922.	-	-	-
58.	Маркотић Илија	1923.	-	-	-
59.	Мартиновић Крешимир	1924.	-	-	-
60.	Зељко Крешимир	1924.	-	-	-
61.	Шкобић Маринко	1923.	-	-	-
62.	Кошута Влатко	1924.	-	-	-
63.	Трбоња Салих	1901.	-	-	-
64.	Доко Мирослав	1923.	-	-	-
65.	Сефић Ешреф ¹²	1923.	-	-	-
66.	Тавчар Едуард	1923.	-	-	-
67.	Зовко Фрањо	1922.	-	-	-
68.	Франчић Јосип	1923.	-	-	-
69. стож[ерни]					
наредник	Зељко Стјепан	1894.	-	-	-
70. водник	Селимхоџић Мехмед	1905.	-	-	-
71.	Флегер Владимир	1922.	-	-	-

10 Редни број 30 и име наведено под њим налазе се на крају листа, па су приликом копирања списка исечени и не виде се.

11 У списку је име овако написано. Вероватно је грешка у писању. Мислимо да би било исправно написати Анђелко.

12 Био је члан Усташке младежи и учесник на њиховим приредбама. „Hrvatski narod“, друго издање, IV, 1942, бр. 328 (17. јануар), 3.

72.		Божих Анте	1924.	Мостар	22. II 1943.
73.		Буцоњић Пашко	1904.	- II -	- II -
74.		Ротим Грга	1915.	- II -	- II -
75.		Буцоњић Иван	1903.	- II -	- II -
76.		Барбарић Иван	1903.	- II -	- II -
77.		Леко Марко Андријин	1912.	- II -	- II -
78.		Колобара Иван	1888.	- II -	- II -
79.		Шуњић Славко	1923.	- II -	- II -
80.		Цукале Станислав	1923.	- II -	- II -
81.		Барбарић Марко	1923.	- II -	- II -
82.		Цигић Миљенко	1924.	- II -	- II -
83.		Перутина Лазо	1924.	- II -	- II -
84.		Јурић Драго	1922.	- II -	- II -
85.		Зломислић Стјепан	1922.	- II -	- II -
86.		Јовановић Младен	1924.	- II -	- II -
87.		Ханзић Јосип	1908.	- II -	- II -
88.		Фиала Фрањо	1891.	- II -	- II -
89.		Калајцић Лебиб Салихов	1888.	- II -	- II -
90.		Смољан Здравко	1923.	- II -	- II -
91.		Цилига Звонимир	1924.	- II -	- II -
92.		Мартиновић Берто	1923.	- II -	- II -
93.		Љоље Виценц	1922.	- II -	- II -
94.		Видачак Анте Павин	1923.	- II -	- II -
95.		Бурић Иван	1920.	- II -	- II -
96.	наредник	Ђонових Рудолф	1913.	- II -	- II -
97.	душо- брижник	Барбарић фр[атар] Младен ¹³	1898.	- II -	- II -
98.		Бабић Јосип	1899.	- II -	- II -
99.		Големац Филип	1908.	- II -	- II -
100.		Приморац Мате	1917.	- II -	- II -
101.	заставник	Агић Ибрахим	1921.	- II -	- II -
102.		Шунта Јосип	1922.	- II -	- II -
103.		Јурица Владимир	1922.	- II -	- II -
104.		Барбарић Миљенко	1923.	- II -	- II -
105.		Шпехар Тихомир	1922.	- II -	- II -
106.		Бакамовић Зијах	1925.	- II -	- II -
107.		Јарак Петар	1923.	- II -	- II -
108.		Ботић Драго	1920.	- II -	- II -
109.		Галић Стјепан	1923.	- II -	- II -
110.		Шкобић Јаков	1892.	- II -	- II -
111.		Маркотић Мате	1923.	- II -	- II -
112.	поручник	Барбарић Виценц	1922.	- II -	- II -
113.	заставник	Шкарда Миљенко	1921.	- II -	- II -
114.		Бихор Салих	1891.	- II -	- II -
115.		Сефић Омер Х.	1897.	- II -	- II -
116.		Вучина Перо	1909.	- II -	- II -
117.		Шарац Марко Стјепанов	1912.	- II -	- II -
118.	наредник	Халајкијевић Матан	1905.	- II -	- II -
119.		Башић Андрија	1922.	- II -	- II -
120.	водник	Татаревић Стјепан	1921.	- II -	- II -
121.		Бешо Омер Алијин	1892.	- II -	- II -
122.		Кашић Стојан † Иванов	1899.	- II -	- II -
123.		Бенцо Франо † Николе	1906.	- II -	- II -

одпуштен

13 Др М. Барбарић, фрањевац, по *Općem šematizmu Katoličke crkve u Jugoslaviji* био је члан Просинодалног испитног повјеренства Бискупског ординаријата Мостарско-дувањске и требињске бискупије и професор Фрањевачке богословије у Мостару.

124.	Арпаџић Мухамед	1913.	Мостар	22. II 1943.	
125.	Бенцо Маринко † Николин	1916.	- -	- -	
126.	Селимовић Мехо Мухаремов	1911.	- -	- -	
127.	Михаљ Илкан Јурин	1909.	- -	- -	
128.	Павић Иван – Мирко Јозин	1918.	- -	- -	
129.	Демировић Суљо Мујин	1918.	- -	- -	
130.	Николић Зорко Јурин	1911.	- -	- -	
131.	Миладин Миљенко Перин	1912.	- -	- -	
132.	Крешић Перо Маријанов	1917.	- -	- -	
133.	Беговић Бајро	1908.	- -	- -	
134.	Чекаловић Љубомир	1921.	- -	- -	
135.	Јовић Мате	1896.	- -	- -	
136.	Блажевић Мате	1923.	- -	- -	
137.	Пехиљ Авдо Мујин	1922.	- -	- -	
138.	Страњак Мујо Јусин	1920.	- -	- -	
139.	Сабљић Илија Иванов	1894.	- -	- -	
140.	Чишић Мустафа Алијин	1902.	- -	- -	
141.	Доган Стјепан	1903.	- -	- -	
142.	Матић Иван	1901.	- -	- -	
143.	Микулић Мирко	1919.	- -	- -	
144.	Бебек Вјeko	1911.	- -	- -	
145.	Чутурић Анте	1922.	- -	- -	
146. наредник	Микулић Иван † Матин	1895.	- -	- -	
147.	Мрвeљ Перо	1912.	- -	- -	
148.	Зовко Перо Петров	1906.	- -	- -	
149.	Трогрлић Мирко Иванов	1914.	- -	- -	
150.	Ширирак Хасан Мухамедов	1893.	- -	- -	
151.	Хоџић Мухамед	1896.	- -	- -	
152.	Хаџ[и]омеровић Омер	1914.	- -	- -	
153.	Башагић Сулејман	1892.	- -	- -	
154.	Марић Звонимир	1923.	- -	- -	
155.	Магзан Иван	1924.	- -	- -	
156.	Васиљ Јуре	1924.	- -	- -	
157.	Бошковић Павао	1924.	- -	- -	
158.	Блаће Мирко	1913.	- -	- -	
159.	Баришић Боро	1923.	- -	- -	одпуштен
160. наредник	Кукрица Осман	1891.	Мостар	23. II 1943.	
161.	Мароновић Иван	1917.	- -	- -	
162.	Ловрић Јаков	1916.	- -		
163.	Мариновић–Ђонкић Андрија	1915.	- -	22. II 1943.	
164.	Мариновић–Ђонкић Станко	1910.		- -	
165.	Цвитановић Лука	1915.	Цим– Мостар	- -	
166.	Сесар Цвитан	1894.		- -	
167.	Микулић Мијo	1884.		- -	
168.	Крезић Стјепан	1912.	Мостар	- -	
169.	Кукић Лука † Иванов	1906.		- -	
170. поручник	Ребац Никола	1913.	Мостар	- -	
171. наредник	Бороје Видак Перин	1890.	- -	- -	
172.	Стојић Драго Мијин	1805.	- -	- -	
173. водник	Магић Иван Јозин	1889.	- -	- -	
174.	Прскало Андрија Матин	1902.	- -	- -	

175.	Кукић Блаж Иванов	1901.	Мостар	22. II 1943.
176. водник	Дедић Рамо	1891.	- -	- -
177.	Кнезовић Франо	1907.	- -	- -
178.	Шестић Мухамед	1907.	- -	- -
179.	Дујмовић Јозо † Иванов	1908.	Цим-	Мостар - -
180.	Ласић Илија † Антин	1917.	Мостар	- -
181.	Шарац Тома † Ивана [?]	1912.	- -	25. II 1943.
182.	Томић Блаж † Андријин	1903.	Цим-	Мостар - -
183.	Орловић Паво Тадијин	1923.	Мостар	- -
184.	Зовко Иван	1912.	- -	- -
185.	Мариновић – Ђонкић Анте	1911.	- -	- -
186.	Пехар Стипе Марков	1911.	- -	- -
187.	Марић Драгутин	1923.	- -	- -
188.	Арап Мухарем	1919.	- -	- -
189.	Брковић Халид	1918.	- -	- -
190.	Шуњић Мирослав	1909.	- -	- -
191.	Росић Франо	1910.	- -	- -
192.	Росић Мијо	1908.	- -	- -
193.	Карабег Мустафа	1910.	- -	- -
194.	Зовко Перо	1905.	- -	- -
195.	Кљајо Илија	1912.	- -	- -
196.	Зовко Анте	1908.	- -	- -
197.	Дујмовић Перо	1911.	- -	- -
198.	Розић Франо	1911.	- -	- -
199.	Гребовић Шевко	1921.	- -	- -
200.	Мартиновић Винко	1915.		- -
201.	Мартиновић Мирко	1916.		- -
202.	Крешић Илија † Иванов	1912.	Цим-	Мостар - -
203.	Делић Мујо	1920.		- -
204.	Колобара Шимун	1897.	Мостар	- -
205.	Колобара Филип	1899.	- -	- -
206.	Буцоњић Лука	1913.	Мостар	- -
207.	Колобара Никола	1904.	- -	- -
208.	Бркић Сулејман	1924.	Невесине	- -
209.	Колобара Лука	1905.	Мостар	- -
210. ¹⁴	Колобара Стојан	1902.	- -	- -
211.	Гачанин Омер	1911.	- -	
212.	Шарац Благо	1905.	- -	
213.	Кљајо Мијо	1911.	- -	
214.	Микулић Стојан	1890.	- -	
215.	Иванковић Мирко	1901.	- -	
216.	Муса Петар	1891.	- -	
217.	Мерцо Јосип	1889.	Мостар	
218.	Омерагић Салко	1904.	- -	
219.	Балић Сулејман	1892.	- -	
220.	Џвитковић Перо	1919.	- -	
221.	Џвитковић Славко	1916.	- -	
222.	Басарић Ђуро	1898.	- -	
223.	Прце Мијо	1907.	- -	
224.	Прце Иван	1901.	- -	
225.	Перутина Перо	1907.	- -	

14 Са овим редним бројем у рукопису списка завршава се лист, а следећи почиње редним бројем 211 код којег је састављач на почетку, највероватније, заборавио уписати датум који није назначаван до краја списка.

226.	Папац Бошко	1909.	Мостар
227.	Обрадовић Спасоје	1897.	- -
228.	Кукаш Стојан	1909.	- -
229.	Пашић Мехмед	1895.	- -
230.	Туновић Хаџо	1917.	- -
231.	Ондабака Сулејман	1917.	- -
232.	Билогорац Ахмед	1896.	- -
233.	Пашић Фехим		
234.			
235.			
236.			
237.			
238.			
239.			
240. ¹⁵			

¹⁵ Неуписана имена код последњих неколико редних бројева указују на то да су до краја целог листа прво написани бројеви а потом уписивана имена и други подаци.

THE LIST OF THE CROATS AND MUSLIMS WHO PARTICIPATED
IN TAKING AWAY AND KILLING OF THE SERBS IN MOSTAR AND
THE SURROUNDINGS

In the paper *The List of the Croat and Muslim criminals who participated in taking away and killing of the Serbs in Mostar and the surroundings*, there are 533 malefactors – Croats and Muslims who had been inspirators and organisers, executors or helpers in taking away and killing of the Serbs in Mostar and the surroundings in World War II, till 1943. The List was made at the beginning of the said year by the Croats, dr Cvitan Spužević, advocate, and Blaška Slišković, restaurant owner, both from Mostar. The fact which gives the List even more value and importance is that the authors put the date when and whom from they had received the names of the malefactors who had been killing and slaughtering the Serbs.